

Hotti

20.6.2007

Kunnallinen sosiaalihuollon täydennyskoulutus vuonna 2006

Lainsäädännön muutokset voimaan 1.8.2005

Vuoden 2005 elokuun alusta tuli voimaan sosiaalihuoltolain (710/1982) täydennyskoulutusta koskevan 53 §:n (50/2005) muutos. Samanaikaisesti tuli voimaan myös sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005)

Säännösten mukaan työnantajan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö osallistuu peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Terveystieteiden osalta vastaava lainsäädäntö on ollut voimassa vuodesta 2004 lukien.

Sosiaalihuollon täydennyskoulutussuosituksessa ammatillisella täydennyskoulutuksella tarkoitetaan sosiaalihuollon henkilöstölle suunnattua, työssä tarvittavan osaamisen ylläpitämiseen liittyvää lyhyt- ja pitkäkestoista täydennyskoulutusta, jonka avulla ylläpidetään ja kehitetään työssä tarvittavaa osaamista. Koulutuksen tulee olla työnantajan hyväksymää ja työtehtäviin liittyvää. Määritelmä vastaa kunnallisen koulutus sopimuksen 4 §:ssä tarkoitettua ammatillista täydennyskoulutusta. Työhön perehdytystä ja työnohjausta ei lasketa mukaan täydennyskoulutukseen, eikä täydennyskoulutukseksi katsota myöskään työhön liittyviä kokouksia tai alle puolen päivän mittaisia koulutustilaisuuksia, elleivät ne ole osa laajempaa täydennyskoulutuskokonaisuutta.

Täydennyskoulutusta koskevan lainsäädännön keskeinen sisältö, määritelmät ja ohjeet valtakunnallisesti seurattavista ja tilastoitavista tiedoista käyvät ilmi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeestä 17/2006. Sosiaalialan kehittämishankkeen 2003–2007 yhteydessä valmisteltiin Sosiaalihuollon täydennyskoulutussuositus, Opas kunnille ja kuntayhtymille (STM:n julkaisuja 2006:6).

Täydennyskoulutustietoja seurataan vuosittain

Sosiaalihuoltolain muutos edellyttää, että kunnat seuraavat sosiaalihuollon henkilöstön koulutuksen toteutumista, koulutukseen osallistumista ja siitä aiheutuvia kustannuksia osana kunnan seurantajärjestelmiä, esimerkiksi henkilöstökoulutusrekisterin tai vastaavan avulla.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kerätä toimintayksiköiden seurantatietojen pohjalta vuosittain täydennyskoulutusta koskevat määrälliset ja kustannustiedot koko kunta-alan osalta ja raportoida kehityksestä. Sosiaalihuollon osalta täydennyskoulutustiedot selvitettiin ensimmäistä kertaa kalenterivuodelta 2006. Terveystieteiden osalta vastaavat tiedot on tähän mennessä kerätty vuosilta 2004, 2005 ja 2006, ja niistä on tehty omat erilliset yhteenvetonsa .

Hotti

20.6.2007

Seurattaviin tietoihin kuuluvat:

- täydennyskoulutukseen osallistuvien lukumäärä
- täydennyskoulutuspäivien määrät
- täydennyskoulutuksen kustannukset.

Vastaavat tiedot kerätään myös erikseen sosiaali- ja terveysalan vähintään 30 opintopisteen laajuiseen johtamiskoulutukseen osallistuneiden osalta.

Kunnallinen työmarkkinalaitos keräsi sosiaalihuollon täydennyskoulutustiedot vuodelta 2006 kuntiin ja kuntayhtymiin helmikuussa 2007 lähettämällään nettitiedustelulla. Yhteenve-to tiedustelun tuloksista sekä tiedustelulomake ovat muistion liitteissä 1 ja 2.

Sosiaalihuollon täydennyskoulutustiedot kerättiin ensimmäistä kertaa vuodelta 2006. Kuntien ja kuntayhtymien valmiudet ilmoittaa täydennyskoulutustiedot sosiaalihuollon osalta olivat tämän takia selvästi vielä puutteelliset. Saatuihin tietoihin tulee suhtautua varauksella. Vaikkakin kunnissa ja kuntayhtymissä on voitu ottaa mallia vastaavien täydennyskoulutustietojen keruusta terveydenhuollossa, olivat kirjanpito- ja rekisteröintijärjestelmät vielä monin osin keskeneräiset. Ongelmia tuotti erityisesti sisäisten koulutustilaisuuksien sekä kustannustietojen kerääminen ja raportointi. Lisäksi noin kolmasosa kunnista ja kuntayhtymistä jätti syystä tai toisesta vastaamatta tiedusteluun kokonaan.

Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluva henkilöstö

Sosiaalihuollon täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvia ammattiryhmiä ei ole rajattu, vaan henkilöstöllä tarkoitetaan työtehtävää ja ammattinimikettä rajaamatta koko sosiaalihuollon tehtäväalueella toimivaa henkilöstöä. Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvat sekä vakinaiset että määräaikaiset työntekijät. Myös päivähoiton henkilöstö on täydennyskoulutusvelvoitteen piirissä, vaikka päivähoito hallinnollisesti kuuluisi kunnassa muun kuin sosiaalihuollosta vastaavan toimielin piiriin (sosiaalihuoltolain 17§). Kuntien tulee sisällyttää myös johdon ja esimiesten täydennyskoulutus osaksi sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutussuunnitelmia. Täydennyskoulutuksen tarve vaihtelee vuosittain yksilö-, ammattiryhmä- ja työyhteisötasoilla riippuen kunnan tai kuntayhtymän asettamista strategisista painopisteistä.

Tilastokeskuksen kunta-alan palkkatilaston mukaan lokakuussa 2006 sosiaalihuollon henkilöstöä työskenteli 463 kunnassa tai kuntayhtymässä yhteensä 109 000 henkilöä. Tiedusteluun vastanneista 290 kuntaa tai kuntayhtymää ilmoitti palveluksessaan olevan sosiaalihuollon henkilöstöä yhteensä 71 971 henkilöä. Vastausprosentiksi tuli siten 63 ja tiedustelu kattaa 66 % koko kunta-alan sosiaalihuollon henkilöstöstä. Niissä kunnissa ja kuntayhtymissä, joissa sosiaalitoimi ja terveydenhuolto on yhdistetty, oli vaikeuksia ilmoittaa täydennyskoulutustiedot pelkästään sosiaalihuollon osalta.

Täydennyskoulutukseen osallistui 67 % henkilöstöstä

Selvityksen mukaan vuonna 2006 täydennyskoulutukseen osallistui 67 % sosiaalihuollon koko henkilöstöstä. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna eniten täydennyskoulutusta annettiin sosiaalityöntekijöille.

Hotti

20.6.2007

Taulukko 1: Täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärä vuonna 2006

Ammattiryhmä	Koko henkilöstön lukumäärä	Täydennyskoulukseen osallistuneet:	
		Lukumäärä	%-osuus
Sosiaalityöntekijät (ylempi tai alempi yliopistotutkinto)	2 695	2 235	82,9
Yliopistokoulutettu muu sosiaalihuollon henkilöstö (mm. lastenvalvoja, sosiaaliamies, koulukuraattori, psykologi)	2 342	1 487	63,5
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet (mm. sosiaalihoaja, lastentarhanopettaja)	16 428	11 201	68,2
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai kouluasteen tutkinnon suorittaneet (mm. lähihoitaja, kodinhoitaja, lastenhoitaja, kehitysvammaistenhoitaja)	30 779	21 342	69,3
Muu palveluketjussa toimiva henkilöstö (mm. perhepäivähoitajat, tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	19 727	11 977	60,7
Kaikki yhteensä	71 971	48 242	67,0

Täydennyskoulutusta keskimäärin 3,9 päivää/koulutukseen osallistunut

Täydennyskoulutukselle ei ole asetettu sen enempää vähimmäis- kuin enimmäismääriä. Koulutuksen tarve voi vaihdella vuosittain mm. työyhteisön toimintojen kehittämisvaiheesta, henkilön ammatillisesta koulutuksesta ja tehtävästä riippuen huomattavastikin puoleen tai toiseen. Valtioneuvoston 2.10.2003 antamassa periaatepäätöksessä sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi on todettu, että keskimäärin 3-10 täydennyskoulutuspäivää vuodessa voidaan pitää yhtenä täydennyskoulutuksen lähtökohtana.

Täydennyskoulutuspäivät tuli ilmoittaa työpäivinä ja vajaat työpäivät tuli summata kokonaisiksi päiviksi. Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuspäiviä oli vuonna 2006 keskimäärin 3,9 yhtä koulutuksessa ollutta henkilöä kohden laskettuna. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna koulutuspäiviä oli keskimäärin eniten sosiaalityöntekijöillä sekä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan alemman korkeakoulututkinnon suorittaneilla tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneilla.

Hotti

20.6.2007

Taulukko 2: Täydennyskoulutuspäivien määrä keskimäärin koulutuksessa ollutta henkilöä kohden vuonna 2006

Ammattiryhmä	Täydennyskoulutuspäiviä keskimäärin/koulutettu v. 2006
Sosiaalityöntekijät (ylempi tai alempi yliopistotutkinto)	5,7
Yliopistokoulutettu muu sosiaalihuollon henkilöstö (mm. lastenvalvoja, sosiaaliamies, koulukuraattori, psykologi)	4,8
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan korkeakoulututkinnon suorittaneet tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet (mm. sosiaalihoaja, lastentarhanopettaja)	5,5
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai kouluasteen tutkinnon suorittaneet (mm. lähihoitaja, kodinhoitaja, lastenhoitaja, kehitysvammaistenhoitaja)	3,3
Muu palveluketjussa toimiva henkilöstö (mm. perhepäivähoitajat, tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	3,1
Kaikki keskimäärin	3,9

Täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset 8 miljoonaa euroa – koulutusajan palkat lisäksi 25 miljoonaa euroa

Kokonaiskustannuksiin tuli tiedustelussa laskea mukaan täydennyskoulutuksesta aiheutuneet välittömät kulut eli kurssimaksut, kouluttajien palkkiot, päivärahat, matka- ja majoituskulut sekä mahdollisten sijaisten palkat sivukuluihin. Kustannuksiin ei laskettu täydennyskoulutukseen osallistuvan henkilöstön koulutusajan palkkoja. Tiedustelulomakkeella kustannustiedot pyydettiin ilmoittamaan kokonaiskustannuksina. Niitä ei siis tarvinnut eritellä ammattiryhmittäin.

Kuten edellä on todettu, erityisesti kustannuksista saatuihin tietoihin tulee suhtautua varauksella. Tämä tiedustelu kattaa noin 2/3 kunta-alan sosiaalihuollon henkilöstöstä. Yhteenvedosta puuttuu siten noin 1/3 sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset. Osa tiedusteluun vastanneistakaan kunnista ja kuntayhtymistä ei pystynyt ilmoittamaan kustannustietoja ollenkaan. Myös se mitä kustannuksiin oli laskettu mukaan, vaihteli suuresti. Suuressa osassa vastauksista sijaisten palkat puuttuivat ilmoitetuista kustannuksista kokonaan. Osassa kustannuksissa saattoi olla mukana vain kurssimaksut, osa ei pystynyt ilmoittamaan matkakuluja jne.

Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset olivat keskimäärin henkilöä kohden laskettuna 160 euroa vuonna 2006. Kustannukset on laskettu vain niiden kuntien ja kuntayhtymien osalta, jotka ovat ilmoittaneet sekä täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärän että siitä aiheutuneet kustannukset. Jos näin saadut keskimääräiset kustannukset henkilöä kohden kerrotaan kaikkien täydennyskoulutukseen osallistuneiden henkilöiden yhteismäärällä, saadaan täydennyskoulutuksen välittömiksi kokonaiskustannuksiksi tiedusteluun vastanneissa kunnissa ja kuntayhtymissä noin 7,7 miljoonaa euroa vuonna 2006.

Hotti

20.6.2007

Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä täydennyskoulutukseen osallistuneiden koulutusajan palkkoja. Täydennyskoulutuksesta aiheutuneita kokonaiskustannuksia laskettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon koulutukseen osallistumisen vuoksi menetetty työpanos. Koulutusajan palkat on tässä laskelmassa saatu kertomalla koulutuksessa olleiden arvioitu keskimääräinen päivämäärä keskimääräisillä täydennyskoulutuspäivillä ja kertomalla saatu tulos täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärällä. Näin laskien menetety työpanoksen kustannuksiksi vuonna 2006 saadaan ilman välillisiä työvoimakustannuksia noin 19 miljoonaa euroa ja välilliset työvoimakustannukset mukaan lukien noin 25 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutus

Kuntien ja kuntayhtymien tuli ilmoittaa sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen (vähintään 30 opintopistettä) osallistuneiden lukumäärä sosiaalihuollossa, koulutuspäivät sekä kustannukset.

Vuonna 2006 sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen osallistui 459 henkilöä sosiaalihuollossa. Täydennyskoulutusta heillä oli keskimäärin 7,6 päivää. Johtamiskoulutuksen kustannukset osallistujaa kohden olivat keskimäärin 500 euroa.

Liitteet

- 1 Tiedustelun tulokset
- 2 Tiedustelulomake